

hel Række typiste Varer, som ofte ere vis maior, ere saadanne, saavel ved Bankdeponitum som ved Oplag i Kbh., meget sjældne og i hvert Fald ensartede og deril forskellige fra, hvad der indtræffer til Søs. Følgen bliver, at selv om man i alle Tilfælde giver Ansvar, medmindre den samme generelle Betingelse for Frihed foreligger, nemlig vis maior, vil Regelen i sin Anvendelse faa et forskelligt Indhold. — ligesom de Eksempler, der opstilles i Lovreglen paa vis maior, maa blive forskellige — ved Søtransporten og ved Depositum i Banker eller i Frihavnen. Dette vil, for Lovregelens Formulering, især faa Betydning, hvis man, under den Uklarhed over Begrebet vis maior, som har raadet i vor Ret, vilde gaa den Vej, som Bankerne have valgt, kun at nævne enkelte bestemte Slags Begivenheder som befriende. Af Hensyn til den derved opstaaede Klarhed og Sikkerhed kunde det være meget at anbefale i nærværende Udkast at sige: Selskabet er ansvarligt, med mindre Staden er bevirket ved Krig eller Oprør . . . eller ved Varernes egen Bestaafenhed. Der vil næppe kunne nævnes nogen anden Art af Begivenheder, som true med en Skade, der erfaringsmæssig er Selskabet klar til utilregnelig. Der er overhovedet næppe nogen anden, Selskabet utilregnelig Stadaarlag, som vil kunne faa større Betydning, end Brand. En saadan kan endog opstaa saaledes, at den utvivlsomt ikke kunde have været afværget; men da det paa den anden Side meget ofte er tvivlsomt, om ikke en større Afgaafgivenesshed kunde have hindret Branden, og da Selskabet kan forsitte imod denne Fare, bør det sikkert ikke erklæres ansvarsfrit for nogen Brandstade.

Det er dog sandsynligt, at en Regel som den nu anførte vil forekomme unødigt haard. Som omtalt, have de fremmede Love gennemgaaende erklæret Selskabet for ansvarsfrit for enhver vis maior, og nægtes kan det ikke, at der i Fremtiden kan opstaa Forhold, der — ligesom Krig og Oprør — saa utvivlsomt være det uafværgeliges ydre Mærker, at det staar som uretfærdigt, naar Selskabet da gøres ansvarligt, ligesom det altid er noget ufuldkomment at forme Ansvarsregelen kasuistisk, naar der kan findes et Princip for dens Afgrænsning. Der opstaar imidlertid en betydelig Vanskelighed, naar man vil forme dette Princip, og man ikke uden videre kan bruge de fra Kommeretten hentede Formuleringer, fordi vi savne et dansk Udtryk for Begrebet vis maior. Det er sandsynligt, at man har villet give en vis maior-Regel i de ovennævnte Sørbankkoncessioner, jfr om Rilden til dette Punkt

i Koncessionerne Benken l. c. S. 390; men Praksis har forstaaet Udtrykket „uafvendelige Tilfælde“ saaledes, at Ansvarret kun omfatter Personalets Brøde. Højesteret (Ugeskrift for Retsvæsen, 1887 S. 148 og 626) gaar nemlig ud fra, at naar Personalet in casu maatte antages at have baaret sig rigtigt ad, saa var „Tilfældet“ uafvendeligt. Det er ikke usandsynligt, at det vil gaa paa lignende Maade med Sølovens § 142. Det fremgaar af de danske, norske og svenske Motiver til Søloven (de svenske Motiver ere til § 145 i det ved disse Udarbejdelse foreliggende foreløbige Udkast), at det er saare tvivlsomt — endog omtvistet mellem selve Udkastets Forfattere — om § 142 kan siges at give en vis maior-Regel. Men selv om det kan antages, at Udtrykket „ulykkelig Hændelse“ i § 142 vil blive forstaaet i denne Retning, heror dette paa de søregne Forhold til Søs. Her vil maaste de fleste Tab, som kunne tilskrives en „ulykkelig Hændelse“, vise sig at være bevirkede ved den til Søs saa almindelige og typiske vis maior. Men gaar man den samme Regel for Oplag paa Landjorden, hvor lige Varer ere, meget sjældne, uden nogen Vending i Formuleringen, vilde Praksis let, for dog at give den generelle Regel nogen Betydning, komme ind paa ved „ulykkelig Hændelse“ at forstaa enhver „Hændelse“, d. v. s. enhver Skade, som ikke kunde tilregnes Selskabet eller dets Personale. Ordet „Hændelse“ lig „Tilfælde“ lig „casus“ har i den almindelige Opfattelse jo netop Betydningen af alt ikke tilregneligt.

Skal Regelen faa Betydning i nærværende Lov, bør den derfor i hvert Fald ikke formuleres som i Sølovens § 142. Blev den i Praksis fortolket saaledes, at Ansvarret begrænsedes til de Tilfælde, hvor Staden skyldes Selskabets eller dets underordnedes Brøde, vilde det altid bero paa en rent individuel Prøvelse af alle foreliggende Forhold, om Ansvar for en given Skade skulde paalægges Selskabet. Dette vilde da let komme ind paa aldrig frivillig at udbetale nogen paastaet Erstatning, men altid lade det komme an paa en Proces. Men under saadanne Forhold er Købmændens Erstatningskrav ham ikke meget værd, undtagen maaste hvor det drejer sig om meget store Værdier. Den kvalificerede Tilid til Frihavnen gya Oplagsforretning, som det maa være Selskabet meget magtpaaliggende at fremtalde, og som begunstiges, naar Ansvarsregelen faar en saadan klar Affattelse, at der i de fleste Tilfælde aldeles ingen Grund kan være for Selskabet til at søge Ansvarsfrihed gennem Proces, den vilde